

1 Sam 3,1-18: *Mládenec Samuel vykonával službu Hospodinovu pod dohledem Élího. V těch dnech bylo Hospodinovo slovo vzácné, prorocké vidění nebylo časté. Jednoho dne ležel Élí na svém místě. Oči mu začaly pohasínat, takže neviděl. Boží kahan ještě nezhasl a Samuel ležel v Hospodinově chrámě, kde byla Boží schrána. Hospodin zavolal na Samuela. On odpověděl: „Tu jsem.“ Běžel k Élímu a řekl: „Tu jsem, volal jsi mě.“ On však řekl: „Nevolal jsem, lehni si zase.“ Šel si tedy lehnout. Ale Hospodin zavolal Samuela znovu. Samuel vstal, šel k Élímu a řekl: „Tu jsem, volal jsi mě.“ On však řekl: „Nevolal jsem, můj synu, lehni si zase.“ Samuel ještě Hospodina neznal a Hospodinovo slovo mu ještě nebylo zjeveno. A znovu, potřetí, zavolal Hospodin Samuela. On vstal, šel k Élímu a řekl: „Tu jsem, volal jsi mě.“ Tu Élí pochopil, že mládence volá Hospodin. I řekl Élí Samuelovi: „Jdi si lehnout; jestliže tě zavolá, řekneš: Mluv, Hospodine, tvůj služebník slyší.“ Samuel si tedy šel lehnout na své místo. A Hospodin přišel, stanul a zavolal jako předtím: „Samueli, Samueli!“ Samuel odpověděl: „Mluv, tvůj služebník slyší.“ Hospodin řekl Samuelovi: „Hle, já učiním v Izraeli něco takového, že bude znít v obou uších každému, kdo o tom uslyší. Onoho dne uvedu na Élího všechno, co jsem ohlásil jeho domu, od začátku až do konce. Oznámil jsem mu, že jeho dům odsuzuji navěky pro nepravost, o které věděl: Jeho synové přivolávají na sebe zlořečení, on však proti nim nezakročil. Proto jsem o Élího domu přísahal: Dům Élího nebude nikdy zbaven viny ani obětním hodem ani obětním darem.“ Samuel ležel až do jitra. Pak otevřel dveře Hospodinova domu. Samuel se bál oznámit Élímu to vidění. Élí si však Samuela zavolal a pravil: „Samueli, můj synu!“ On odpověděl: „Tu jsem.“ Otázal se: „Co to bylo, o čem s tebou mluvil? Nic prosím přede mnou nezatajuj! Ať s tebou Bůh udělá, co chce, jestliže přede mnou zatajíš něco z toho všeho, o čem s tebou mluvil!“ Samuel mu tedy oznámil všechno a nic před ním nezatajil. A on řekl: „On je Hospodin. Ať učiní, co je dobré v jeho očích.“*

Jan 3,17: Vždyť Bůh neposlal svého Syna na svět, aby soudil, ale aby skrze něj byl svět spasen.

I. Kahan

Élí, starý kněz, měl o čem přemýšlet. Chtěl svůj život napojit na Boží vůli a dovedlo ho to až ke kněžské službě ve svatyni, kam lidé přinášeli předepsané oběti (tehdy ještě neměli chrám, kde se to odehrávalo

potom). Lidi tam uznávali svůj podíl na bídém stavu společnosti a světa a přiznávali své osobní viny. Přišli kvůli tomu a kvůli odpuštění a k tomu právě sloužily oběti, které měly předepsanou podobu a řád.

Élímu už moc nesloužilo zdraví, a tak si pořídil pomocníky a nástupce. Svě dva syny a k nim ještě mladého Samuele, jehož sem přivedla do služby jeho matka. Každý rodič má snahu nasměrovat dětem životní cestu co nejlíp (co s tím to dítě jednou udělá, je jiná věc). Chana stála o to, aby její syn neuctíval dřinu, úspěch, peníze nebo co tak ještě lidi uctívají, ale aby se řídil tím, co říká Bůh Abrahamův, Izákův, Jákobův, Mojžíšův a tak dál. Proto ho přivedla sem k Élímu.

Élí sám své dva syny nasměroval podobně. Teď tu na stará kolena polehává a slýchá, že to jde se svatyní od desíti k pěti. Lidé přinášejí obětní zvířata a ti dva jim pod pohrůžkou násilí seberou nejlepší kusy masa pro sebe, však Bohu postačí zbytek. Lidi by jim to třeba i rádi dali, ale jak mají unést fakt, že přišli odčinit svou vinu, a Bůh z jejich oběti dostane jen jakési zbytky? Krom toho to tu celé připomínalo spíš vykřičený dům než co jiného, byť s nábožným nátěrem. Élí občas poznamenal, že se mu to nelíbí, až jednou dostal Boží vzkaz: Když ctíš své syny víc než mě, je to tvoje volba. A tohle je zase moje: Místo tebe a tvých synů pověřím někoho jiného, věrného.

Teď tu Elí leží, myšlenky chmurné a zrak pohaslý. Najednou přiběhl mladý učeň Samuel: "Tady jsem. Proč jsi mě volal?" Élí moc nechápal, oč jde, vždyť nikoho nevolal, a poslal ho spát. Jenže za chvíli byl zpátky a prý: „Tak proč jsi měl volal?" a pak ještě do třetice. Élí pochopil, že se děje cosi důležitého a povídá Samuelovi: „Možná slyšíš, co já neslyším. Možná ti chce Bůh něco říct, tak mu dobře naslouchej.“

Byla doba, kdy jsem byl Bohu i lidem užitečný a cenný, honilo se Élímu hlavou, ale všeho do času a teď bude Bůh mluvit skrze někoho jiného. Ráno se Samuela zeptal, cože mu Hospodin řekl. Samuelovi se do toho viditelně nechtělo, ale když musel, řekl přesně to, co Élí už věděl nebo aspoň tušil a co komentoval slovy: On je Bůh, tak ať učiní, co je dobré v jeho očích.

Vypravěč celý tenhle příběh začal úvodní poznámkou, že v těch dnech bylo Hospodinovo slovo vzácné a nestávalo se často, že by někdo promluvil jako prorok (prorok je někdo, kdo umí trefně a po pravdě vyjádřit, jestli žijeme Bohu ke cti, nebo sobě k průšvihy).

Nestávalo se to často, ačkoli to v té svatyni pulzovalo, čilý provoz tam byl (co to dalo práce a starání a co to stálo!), ale všechno nějak marně, naprázdno. Synkové to tam zřídili a Élímu už pohasínal zrak, ale Boží kahan ještě nezhasl, poznamenává vypravěč. Neboť co v tu chvíli vnímáte jako konec, prohru či smrt, může být teprve začátek něčeho nového. Naděje ještě trvá, protože Boží moc je přece jen větší než naše chmury. Boží kahan ještě nezhasl, a tak je pořád ještě naděje.

II. Naděje

Naděje však vypadá v Éliho případě jinak, než by si rád představoval. Možná trochu snil o nějakém novém začátku, a teď už ví, že naděje rozkvete, ale bez něho. Jeho pověření převezme ten mladý, co mu tu nepříjemnost ráno sdělil do očí. O Élím a jeho synech nejspíš kolovala mezi lidmi spousta nehezkých historek (pravdivých i nepravdivých). Co si o tom myslel Samuel, nebylo až tak důležité: mnohem důležitější bylo, že za to, co se tu děje, převzal spoluodpovědnost. Nezůstal u řečnění, co je kdo zač, a ujal se odpovědnosti – a díky tomu se jeho slova stala tlumočením Boží vůle: díky osobně přijaté odpovědnosti za to, co bude s tou novou nadějí dál.

Boží vůle není všechno, co vám vytane na mysli nebo co vám někdo řekne. Boží vůle není ani všechno to, nač narazíte v Bibli, když vám na její stránky padne zrak. Vždycky se ty příběhy musejí číst celé a v souvislosti s tím dalším, co se tam píše. Tady Samuel vyřizuje tvrdý soud nad Élího rodem, ale protože je to Boží slovo, obsahuje to taky naději na nový začátek a na novou svobodu a život.

Samuel teď tedy převzal úkol, jenže neví, co ho v tom posláním čeká a co to s ním udělá. Naučil se, jak to chodí v kostelním provozu, ale tady asi půjde ještě o něco jiného. Boží povolání je vždycky osobní a konkrétní a nedá se tak úplně předem odkoukat a natrénovat. Samuel má reagovat podle Boží vůle a podle Božího slova a to znamená, že bude muset v každé situaci vždycky znovu hledat jak.

Stárnoucí kněz, jenž tu dohasínající svatyni dosud spravoval, tohle všechno také asi věděl. Jeho služba končí, když o ni Bůh už nestojí, a převzít ji má ten mladý učeň, o němž se ve vyprávění trochu překvapivě praví, že Hospodina ještě neznal. Hospodin však není odkázán na zasloužilé harcovníky (jako byl Élí jako měli být jeho synové). Ti

dosud zodpovědní by mu tenhle úkol sotva přenechali, když je to tak, ale Bůh zase jednou zvolil nečekané řešení a otevřel dveře, s nimiž se nepočítalo. A jeho kahan ještě pořád nezhasl.

III. Vina

Dům Élího prý nikdy nebude zbaven viny, četli jsme. Bůh ho upozornil, že jeho dům odsoudí pro nepravost, o které Élí moc dobře ví a nic proti ní nedělá. Týkalo se to tenkrát těch obětí: Hospodin nás vyvádí z hříchu do života a z otročení všeho druhu do svobody. Běda tomu, kdo si to vědomě namíří zpátky a ještě s sebou svede druhé. Boží kahan ještě nezhasl, ale kdo zatemní, ten z jeho světla moc neuvidí a ještě sebere naději druhým.

Na začátku Bible se vyprávělo, jak se Hospodin rozlítil kvůli vině sodomských a vyhlásil nekompromisní soud. Řekl to Abrahamovi a ten se viníků zastával a usmlouval to na deset spravedlivých, ikteří by město mohli zachránit (ale kde je vzít, když nejsou?). Později prorok Jeremjáš hlásil, že Bůh slevil ještě víc: Najděte jednoho jediného spravedlivého a já pro něj všem odpustím. Mezitím vládli a Boží skutky hlásali synové Élího a podobní velikáni, ale co na tom, kvůli jejich pochybným kvalitám Boží kahan nezhasl. Až jednou vyznali lidé – a zase to byli učni – že toho spravedlivého našli. Že umřel, a přece je živ, a že každý, kdo v něj věří, bude taky živ, i kdyby umřel.

Jeden jediný spravedlivý, kvůli kterému bude vyhlášena milost pro všechny, tak zněl za Jeremjáše Boží soud. Šťastný, kdo se umí s důvěrou spolehnout, že Boží kahan pořád ještě nezhasl a že když Bůh někde potká nalomenou třtinu, že ji zlomyslně nedolomí. Naopak nešťastný, kdo se k milosti obrátí zády a kdo chce zhasit ten Boží kahan, co pořád ještě svítí.

požehnání

Věříme, že si nás Bůh zamiloval a z milosti nám dal věčné potěšení a dobrou naději; věříme, že co Kristus Ježíš udělal, udělal i kvůli nám a pro nás. Ať vás ta víra a s ní Boží láska a pevná životní naděje vede přes všechna úskalí, ať vás těší a podpírá a ať je vám zdrojem moudrosti a síly ve všem, co je před vámi, co máte udělat a prožít. Amen.